

Forenede sager T-346/02 og T-347/02

Cableuropa, SA m.fl. mod Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber

»Konkurrence — kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser — forordning (EØF) nr. 4064/89 — beslutning om henvisning til de nationale myndigheder — begrebet særskilt marked«

Rettens dom (Tredje Afdeling) af 30. september 2003 II - 4259

Sammendrag af dom

1. *Annullationsøgsmål — fysiske eller juridiske personer — retsakter, der berører dem umiddelbart — beslutning om at henvise undersøgelsen af en fusion til de kompetente myndigheder i en medlemsstat — udenforstående virksomhed*
(Art. 230, stk. 4, EF; Rådets forordning nr. 4064/89, art. 9, stk. 3)

2. *Annulationssøgsmål — selvstændighed i forhold til udnyttelsen af retsmidler på nationalt plan*
(Art. 230 EF og 234 EF)
3. *Annulationssøgsmål — fysiske eller juridiske personer — retsakter, der berører dem individuelt — beslutning om at henvise undersøgelsen af en fusion til de kompetente myndigheder i en medlemsstat — udenforstående virksomhed*
[Art. 230, stk. 4, EF; Rådets forordning nr. 4064/89, art. 6, stk. 1, litra b), art. 9, stk. 3, og art. 18, stk. 4]
4. *Konkurrence — fusioner — Kommissionens undersøgelse — henvisning af undersøgelsen af en fusion til de kompetente myndigheder i en medlemsstat — betingelser — domstolskontrol — rækkevidde*
[Rådets forordning nr. 4064/89, art. 9, stk. 2, litra a)]
5. *Retspleje — fremsættelse af nye anbringender under sagens behandling — anbringende støttet på omstændigheder, som er kommet frem under retsforhandlingerne — dom afsagt af Domstolen, som bekræfter en retstilstand, der er kendt af parterne — afvisning (Rettens procesreglement, art. 48, stk. 2, og art. 76a, stk. 3)*
6. *Konkurrence — fusioner — henvisning af undersøgelsen af en fusion til de kompetente myndigheder i en medlemsstat — relevant marked — afgørelse af, om der foreligger et specifikt marked — geografisk afgrænsning — kriterier*
(Rådets forordning nr. 4064/89, art. 9)
7. *Konkurrence — fusioner — Kommissionens undersøgelse — definition af reference-markederne — skønsebeføjelse — domstolskontrol — grænser*
(Rådets forordning nr. 4064/89, art. 9)
8. *Konkurrence — fusioner — Kommissionens undersøgelse — beslutning om at henvise undersøgelsen af en fusion til de kompetente myndigheder i en medlemsstat — Kommissionens skønsebeføjelse — domstolskontrol — grænser*
(Rådets forordning nr. 4064/89, art. 9, stk. 3 og 8)

9. *Konkurrence — fusioner — Kommissionens undersøgelse — beslutning om at henvise undersøgelsen af en fusion til de kompetente myndigheder i en medlemsstat — Kommissionens skønsbeføjelse — tidligere beslutningspraksis — irrelevant*
(Rådets forordning nr. 4064/89, art. 9, stk. 3)
10. *Fællesskabsret — fortolkning — institutionernes retsakter — begrundelse — hensyntagen*
11. *Konkurrence — fusioner — henvisning af undersøgelsen af en fusion til de kompetente myndigheder i en medlemsstat — virkninger — de nationale myndigheders enekompetence til at træffe afgørelse vedrørende fusionen — Kommissionens manglende mulighed for at binde de nationale myndigheder med hensyn til realiteten*
[Art. 10 EF; Rådets forordning nr. 4064/89, art. 9, stk. 2, litra a), stk. 3, første afsnit, stk. 6 og 8]
12. *Institutionernes retsakter — begrundelse — pligt — rækkevidde — beslutning om at henvise undersøgelsen af en fusion til de kompetente myndigheder i en medlemsstat*
(Art. 253 EF; Rådets forordning nr. 4064/89, art. 9, stk. 3, første afsnit)

1. For at en fysisk eller juridisk person kan anses for umiddelbart berørt i artikel 230, stk. 4, EF's forstand skal en fællesskabsakt umiddelbart have indvirkning på den pågældendes retsstilling, og dens gennemførelse skal ske helt automatisk, udelukkende i medfør af fællesskabsreglerne og uden anvendelse af andre mellemkommende regler. Dette gælder bl.a., når adressaterne kun har en rent teoretisk mulighed for at undlade at efterkomme denne retsakt, og der ikke er nogen tvivl om, at de vil give retsakten virkninger efter dens indhold.

myndigheder i en medlemsstat, som er truffet af Kommissionen i henhold til artikel 9, stk. 3, i forordning nr. 4064/89, har ikke til formål at tage stilling til fusionens virkninger for de relevante markeder, der er genstand for henvisningsbeslutningen, men at overføre ansvaret for denne undersøgelse til de nævnte nationale myndigheder, der har anmodet herom, således at deres nationale konkurrencelovgivning kan finde anvendelse. Beslutningen kan imidlertid berøre en udenforstående virksomheds retsstilling umiddelbart, når den har til følge at fratage denne Kommissionens kontrol af fusionen i henhold til forordning nr. 4064/89 og de processuelle rettigheder, forordningen tillægger tredjeparter, samt den retslige beskyttelse i henhold til traktaten, og når den ikke kræver nogen

En beslutning om henvisning af undersøgelsen af en fusion til de kompetente

yderligere gennemførelsesforanstaltning for at give henvisningen virkning.

er særlige for dem, eller på grund af en faktisk situation, der adskiller dem fra alle andre og derfor individualiserer dem på lignende måde som en adressat.

(jf. præmis 49-50, 64-65)

2. At der er retsmidler på nationalt plan, der eventuelt kan anvendes, kan ikke udelukke, at der i henhold til artikel 230 EF kan anlægges direkte søgsmål ved Fællesskabets retsinstanser til prøvelse af lovligheden af en retsakt truffet af en EF-institution. En udenforstående virksomheds mulighed for at anlægge sag ved de nationale retter til prøvelse af en beslutning, der er truffet af den nationale myndighed vedrørende en fusion mellem virksomheder, efter henvisning fra Kommissionen, og for eventuelt at anmode om at få spørgsmålet forelagt Domstolen til præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, kan ikke rejse tvivl om, at en beslutning om henvisning af en fusion til de nationale myndigheder umiddelbart berører denne udenforstående virksomhed.

Når en udenforstående virksomhed for så vidt angår anvendelsen af forordning nr. 4064/89 henset til dens egenskab af at være den største konkurrent til parterne i den planlagte fusion, til dens deltagelse i den administrative procedure og til Kommissionens hensyntagen til dens synspunkter, er blevet anset for at være individuelt berørt af en beslutning fra Kommissionen, hvorved fusionen erklæres for forenelig med fællesmarkedet, må virksomheden anses for ligeledes at være berørt af beslutningen om at henvise undersøgelsen af fusionen til de kompetente myndigheder i en medlemsstat, idet denne beslutning fratager den muligheden for at lade Fællesskabets retsinstanser efterprøve en række vurderinger, som den ville have været berettiget til at anfægte, hvis der ikke var sket nogen henvisning.

(jf. præmis 69-71, 74-79)

(jf. præmis 67 og 68)

3. Andre end adressaterne for en beslutning kan kun gøre gældende, at de er individuelt berørt i artikel 230 EF's forstand, såfremt beslutningen berører dem på grund af visse egenskaber, som
4. To betingelser skal være opfyldt samtidigt for at kunne henvise en fusion i henhold til artikel 9 i forordning nr. 4064/89. For det første skal fusionen true med at skabe eller styrke en dominerende stilling, hvorved den

effektive konkurrence vil blive betydeligt hæmmet på et marked i denne medlemsstat. For det andet skal dette marked på enhver måde fremstå som et særskilt marked.

procesreglementets artikel 48, stk. 2, som fastslår, at nye anbringender ikke må fremsættes under sagens behandling, medmindre de støttes på retlige eller faktiske omstændigheder, som er kommet frem under retsforhandlingerne.

Disse henvisningsbetingelser har retlig karakter og skal fortolkes på grundlag af objektive kriterier. Fællesskabets retsinstanser skal derfor under hensyntagen til både de konkrete omstændigheder i den forelagte tvist og den tekniske eller komplekse karakter af Kommissionens vurderinger foretage en fuldstændig prøvelse med henblik på at afgøre, om en fusion er omfattet af nævnte forordnings artikel 9, stk. 2, litra a).

I den forbindelse kan en dom afsagt efter anlæggelsen af de foreliggende sager, hvortil parterne henviser som begrundelse for at fremføre et argument, og som blot bekræfter en retstilstand, som parterne kendte på det tidspunkt, hvor de anlagde deres sag, ikke anses for at begrunde fremsættelsen af et nyt anbringende.

(jf. præmis 101 og 102)

Imidlertid skal et anbringende, der udgør en uddybning af et anbringende, der tidligere er fremsat direkte eller indirekte i stævningen, og som har en nær sammenhæng med dette, antages til realitetsbehandling.

(jf. præmis 109-111)

5. Selv om det i artikel 76a, stk. 3, i Rettens procesreglement bestemmes, at parterne som led i en hasteprocedure kan uddybe deres argumentation og fremføre yderligere beviser under den mundtlige forhandling, idet de dog skal begrunde, hvorfor beviserne først påberåbes på dette tidspunkt, fremgår det af selve ordlyden af denne bestemmelse, at den finder anvendelse med forbehold af

6. Det fremgår af ordlyden af artikel 9, stk. 3, i forordning nr. 4064/89, at Kommissionen, når den undersøger muligheden for at henvise undersøgelsen af en fusion til de nationale myndigheder, skal afgøre, om der fore-

ligger et specifikt marked under hensyn dels til definitionen af markedet for de pågældende varer og tjenester, dels til definitionen af det geografiske referencemarked i stk. 7's forstand.

er væsentligt forskellige, således at der er tale om forskellige geografiske markeder, skal disse markeder anses for særskilte markeder som omhandlet i artikel 9, stk. 2, i forordning nr. 4064/89.

(jf. præmis 114-116)

Som det fremgår af såvel artikel 9, stk. 7, i forordning nr. 4064/89 som af punkt 8 i Kommissionens meddelelse om afgrænsning af det relevante marked i forbindelse med Fællesskabets konkurrenceret, forstås ved det geografiske referencemarked et område, på hvilket virksomhederne deltager i udbud og efterspørgsel af varer og tjenester, hvor konkurrencevilkårene er tilstrækkeligt ensartede, og som kan skelnes fra de tilstødende områder, især fordi konkurrencevilkårene er mærkbart forskellige fra dem, der gælder på disse områder. Der skal ved denne vurdering bl.a. tages hensyn til de pågældende varers eller tjenesters beskaffenhed og karakteristika, hindringer for adgang, forbrugernes præferencer såvel som væsentlige forskelle i virksomhedernes markedsandele eller væsentlige prisforskelle mellem områderne.

Når bedømmelsen af alle disse faktorer fører til den konklusion, at konkurrencevilkårene på de relevante markeder for varer og tjenester i en medlemsstat

7. Hvad angår fusioner mellem virksomheder går domstolskontrollen af Kommissionens vurderinger vedrørende definitionen af referencemarkederne ud på at undersøge, om Kommissionen har begået en åbenbar fejl.

(jf. præmis 119)

8. Selv om Kommissionen råder over et vidt skøn ved afgørelsen af, om den skal henvise behandlingen af en fusion til de kompetente nationale myndigheder i en medlemsstat i medfør af artikel 9, stk. 3, første afsnit, i forordning nr. 4064/89, er denne skønsbeføjelse ikke ubegrænset. Kommissionen kan nemlig ikke beslutte at henvise sagen, såfremt det på tidspunktet for behandlingen af henvisningsanmodnin-

anmodningen fra den pågældende medlemsstat står klart, at henvisningen ikke vil føre til bevarelse eller genoprettelse af en effektiv konkurrence på de pågældende markeder.

Den kontrol, Fællesskabets retsinstanser udøver på dette punkt, er en begrænset kontrol, der i henhold til artikel 9, stk. 3, og 8, i forordning nr. 4064/89 skal begrænses til en undersøgelse af, om Kommissionen uden at anlægge et åbenbart urigtigt skøn på tidspunktet for vedtagelsen af beslutningen kan nå til den konklusion, at henvisningen til de nationale konkurrencemyndigheder gør det muligt at bevare eller genoprette en effektiv konkurrence på det pågældende marked, således at det ikke er nødvendigt, at Kommissionen behandler sagen selv.

(jf. præmis 174-176)

rer andre virksomheder, andre markeder for varer og tjenester, og andre geografiske markeder på forskellige tidspunkter. Af samme årsager kan Kommissionens tidligere beslutninger vedrørende fusioner i en bestemt sektor ikke påvirke den beslutning, Kommissionen skal træffe vedrørende en anmodning om henvisning af en fusion inden for samme sektor til de nationale myndigheder.

(jf. præmis 191)

10. En retsakts konklusion kan ikke adskilles fra dens betragtninger, hvorfor den om nødvendigt må fortolkes under hensyntagen til de betragtninger, der har ført til dens vedtagelse.

(jf. præmis 211)

9. Hvad angår fusioner mellem virksomheder kan den omstændighed, at Kommissionen i en bestemt sektor har besluttet selv at undersøge en fusion og tidligere har forbudt visse fusioner, på ingen måde påvirke henvisningen og/eller undersøgelsen af en senere fusion, idet Kommissionen skal gennemgå hver anmeldt fusion for sig ud fra den pågældende sags særlige omstændigheder og uden at være bundet af tidligere beslutninger, der vedrør-

11. Når Kommissionen gennemgår de henvisningsbetingelser, der er fastsat i artikel 9, stk. 2, litra a), i forordning nr. 4064/89 kan den ikke uden at tømme forordningens artikel 9, stk. 3, første afsnit, litra b), for indhold behandle spørgsmålet om fusionens forenelighed med fællesmarkedet på en sådan måde, at de pågældende nationale myndigheder bindes med hensyn til realiteten, men må nøjes

med at tage stilling til, om de oplysninger, den råder over på tidspunktet for vurderingen af henvisningsanmodningens berettigelse, umiddelbart tyder på, at den fusion, der er genstand for henvisningsanmodningen, truer med at skabe eller styrke en dominerende stilling på de relevante markeder. Når blot de nationale konkurrencemyndigheder overholder de forpligtelser, der følger af såvel artikel 9, stk. 6 og 8, i forordning nr. 4064/89 som af artikel 10 EF, kan de frit tage stilling til realiteten i den henviste fusionssag efter selv at have foretaget en undersøgelse af sagen på grundlag af den nationale konkurrencelovgivning.

(jf. præmis 217)

12. Den forpligtelse, der i medfør af artikel 253 EF påhviler Fællesskabets institutioner til at begrunde deres beslutninger, skal gøre det muligt for Fællesskabets retsinstanser at udøve deres legalitetskontrol og for den berørte at gøre sig bekendt med begrundelsen for den trufne foranstaltning med henblik på at kunne varetage sine interesser og afgøre, om beslut-

ningen er lovlig. For at opfylde denne forpligtelse skal en henvisningsbeslutning fra de nationale myndigheder, der er vedtaget med hjemmel i artikel 9, stk. 3, første afsnit, i forordning nr. 4064/89 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser, indeholde en tilstrækkelig og relevant angivelse af de forhold, der er indgået i vurderingen af dels, om der foreligger en trussel om at skabe eller styrke en dominerende stilling, hvorved den effektive konkurrence vil blive betydeligt hæmmet på et marked i denne medlemsstat, dels om der foreligger et særskilt marked.

Selv om Kommissionen er forpligtet til at begrunde sine beslutninger og herved anføre de faktiske og retlige omstændigheder, som er afgørende for foranstaltningens lovlighed, samt de betragtninger, der har ført til dens beslutning, er den imidlertid ikke forpligtet til at inødegå samtlige faktiske og retlige indsigelser, der er rejst af hver enkelt af de berørte parter under den administrative procedure.

(jf. præmis 225, 227, 232)